

XÂY DỰNG, RÈN LUYỆN BẢN LĨNH CHÍNH TRỊ CHO ĐỘI NGŨ CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

GS.TS. MẠCH QUANG THẮNG (*)

Tóm tắt: Bản lĩnh chính trị là một yếu tố quan trọng; là sự biểu đạt và sự kết tinh cả tư cách, phẩm chất, năng lực, đạo đức của cán bộ, đảng viên. Vì vậy, việc học tập và vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào xây dựng, rèn luyện bản lĩnh chính trị cho đội ngũ cán bộ, đảng viên phải trở thành một nhiệm vụ vừa có tính cấp thiết, vừa có tính cơ bản lâu dài của toàn hệ thống chính trị và mỗi cán bộ, đảng viên.

Từ khóa: Bản lĩnh chính trị; rèn luyện; tư tưởng Hồ Chí Minh; xây dựng.

Abstract: Political spirit is an important factor, which is the expression and crystallization of the personality, quality, capability, and moral values of officials and party members. Therefore, learning and applying Ho Chi Minh thought in developing and training political spirit of officials and Party members should become an urgent and essential long-term task of the whole political system and of each official and Party member.

Keywords: Political spirit; training; Ho Chi Minh Thought; Develop.

Ngày nhận bài: 19/4/2019 Ngày biên tập: 17/5/2019 Ngày duyệt đăng: 13/6/2019

Bản lĩnh chính trị là một đặc tính cần có của người tham gia hoạt động chính trị. Nội hàm của bản lĩnh chính trị chính là thái độ đối với lý tưởng, mục tiêu chính trị mà người đó theo đuổi (trung thành, kiên định hay không; mức độ trung thành, kiên định như thế nào), từ đó có hành động phù hợp thể hiện bản lĩnh chính trị. Cán bộ, đảng viên Đảng Cộng sản Việt Nam cần có bản lĩnh chính trị vững vàng, trung thành, kiên định với lý tưởng, mục tiêu cách mạng của Đảng, luôn hành động vì lý tưởng, mục tiêu đó. Bản lĩnh chính trị vững vàng của cán bộ, đảng viên được hình thành, nâng cao thông qua quá trình xây dựng của tổ chức đảng và quá trình tự giác rèn luyện bền bỉ của bản thân cán bộ, đảng viên. Trong bối cảnh hiện nay, tư tưởng Hồ Chí Minh về vấn đề này cần được vận dụng một cách có hiệu quả.

1. Có thái độ chính trị rõ ràng: yêu nước gắn liền với yêu chủ nghĩa xã hội

Một người muốn trở thành đảng viên của

Đảng Cộng sản Việt Nam thì người đó phải tán thành và tự nguyện phấn đấu cho lý tưởng, mục tiêu của Đảng - đó là suốt đời phấn đấu, hy sinh cho sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội. Giải phóng con người là một trong nhiều nội dung căn cốt nhất của các học thuyết phát triển trên thế giới, trong đó có chủ nghĩa Mác-Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh, đó là: 1) Giải phóng dân tộc; 2) Giải phóng xã hội-giai cấp; 3) Giải phóng con người. Cán bộ, đảng viên được đề bạt, bổ nhiệm giữ chức vụ lãnh đạo, quản lý trong bộ máy của hệ thống chính trị phải thực sự tiên phong, gương mẫu, nổi trội về bản lĩnh chính trị.

Bản lĩnh chính trị của cán bộ, đảng viên thể hiện trước hết là ở tinh thần yêu nước. Theo quan niệm của nhiều nước phương Tây, tinh thần tự tôn dân tộc chân chính hoặc tinh thần yêu nước không dung hợp được với chủ nghĩa cộng sản. Nhưng đối với Việt Nam, trong tư tưởng Hồ Chí Minh thì tinh thần yêu nước chân chính lại là điểm xuất phát, điều kiện tiên quyết để người yêu nước vượt lên một nấc cao hơn của yêu nước - trở thành người cộng sản. Chủ tịch Hồ Chí Minh cho

(*) Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

ràng, ban đầu, chính là chủ nghĩa yêu nước, chứ chưa phải là chủ nghĩa cộng sản, làm cho Người tin theo V.I.Lênin, tin theo Quốc tế thứ ba; qua từng bước của quá trình hoạt động trong phong trào cộng sản và công nhân quốc tế, Người đã giác ngộ và đã kết hợp được chủ nghĩa yêu nước với chủ nghĩa cộng sản, hay nói cách khác là nâng tầm chủ nghĩa yêu nước lên một cấp độ mới cao hơn - đó chính là chủ nghĩa cộng sản.

Đã là cán bộ, đảng viên thì phải bằng tất cả sinh lực của mình bảo vệ lý tưởng, phấn đấu cho mục tiêu đưa đất nước tiến lên chủ nghĩa xã hội, phải suốt đời hy sinh, phấn đấu cho điều đó. Cho nên cán bộ, đảng viên, ngoài phẩm chất phải là một công dân tốt, cán bộ có tư chất chính trị cao hơn, đó là yêu cầu gắn liền với yêu chủ nghĩa xã hội. Tư tưởng này thể hiện rõ trong bài nói chuyện của Chủ tịch Hồ Chí Minh với sinh viên: "Yêu Tổ quốc, yêu nhân dân phải gắn liền với yêu chủ nghĩa xã hội"⁽¹⁾. Điều này có thể có nhiều người ngoài Đảng chưa nhất trí hoặc còn đắn đo trong suy nghĩ của mình, nhưng đối với những người đang là cán bộ, đảng viên của Đảng Cộng sản Việt Nam thì phải dứt khoát. Đó là logic tất yếu, không thể khác.

Xây dựng, rèn luyện bản lĩnh chính trị cho cán bộ, đảng viên là nhiệm vụ rất quan trọng. Điều này khác với thái độ ngập ngừng, mặc cảm của một số cán bộ, đảng viên hiện nay dẫn đến mắc phải căn bệnh suy thoái về tư tưởng chính trị khi họ nói và viết về chế độ xã hội chủ nghĩa. Do đó, các tổ chức đảng và toàn thể cán bộ, đảng viên phải có ý thức bảo vệ chế độ chính trị, bảo vệ Đảng, không được phép lơ là, mất cảnh giác trước những âm mưu, thủ đoạn chống phá của các thế lực thù địch. Đồng thời, cần phòng, chống "tự diễn biến", "tự chuyển hóa" ngay trong bản thân mỗi tổ chức đảng và cán bộ, đảng viên. Đó cũng là một trong những bài học kinh nghiệm xương máu rút ra từ sự sụp đổ của Đảng Cộng sản Liên Xô và nhiều đảng cộng sản cầm quyền ở các nước xã hội chủ nghĩa Đông Âu vào những thập niên cuối thế kỷ XX.

Trong xu thế toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế và cách mạng công nghiệp lần thứ tư (4.0), bất kỳ người nào cũng có thể bày tỏ thái độ

chính trị của mình qua các phương tiện thông tin đại chúng, mà có khi bày tỏ trực tuyến, thậm chí qua sinh hoạt thực tế của cộng đồng dân cư. Chế định của luật pháp chỉ có mức độ nào đó để tạo ra một hành lang, một phạm vi để hướng con người ta có cách ứng xử phù hợp. Nhưng, cả ở trên thế giới và Việt Nam đều luôn ở trong trạng thái: pháp luật dù có bao quát đến đâu cũng không thể đầy đủ; đồng thời pháp luật có đúng và nghiêm đến đâu thì vẫn có những người hành xử không đúng luật. Do vậy, bản lĩnh chính trị của cán bộ, đảng viên thể hiện trong giai đoạn hiện nay còn là ở chỗ: cuộc sống và công tác của người cán bộ, đảng viên phải thể hiện là người chuẩn mực nhất so với những người khác trong xã hội. Chủ tịch Hồ Chí Minh nhấn mạnh, Đảng ta không phải là tổ chức từ trên trời sa xuống mà là từ trong xã hội mà ra; rằng, dân lập ra Đảng; rằng, mọi đảng viên đều sống trong lòng xã hội, chịu mọi sự tác động của xã hội, cả từ những điều tốt, xấu "lây nhiễm" vào cơ thể Đảng, do đó trong Đảng và Nhà nước không phải mọi việc đều hay, mọi người đều tốt, mà còn có cả những người kém cỏi, không có được bản lĩnh chính trị vững vàng. Do đó, Người thường xuyên nhắc nhở các tổ chức Đảng phải giáo dục cho cán bộ, đảng viên có "tinh Đảng", trung thành với sự nghiệp của Đảng, luôn chăm lo đến đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân.

2. Kỷ luật nghiêm minh, gương mẫu và tự rèn luyện

Bản lĩnh chính trị của cán bộ, đảng viên còn phải được thể hiện ở tính kỷ luật. *Tính kỷ luật* ở đây phải để cập trong hệ quy chiếu với cương lĩnh, đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Trong đó, trước hết cán bộ, đảng viên phải tuân thủ Điều lệ Đảng. Trong điều kiện nước ta đang xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân do Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo thì thượng tôn pháp luật là điều mà trong bản lĩnh chính trị của cán bộ, đảng viên cần có, bất kể cán bộ đó dù có chức quyền đến đâu, trước pháp luật thì mọi người đều phải bình đẳng. Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định, trong

bất kỳ hoàn cảnh nào cũng phải chú trọng tới vấn đề kỷ luật của Đảng: "Kỷ luật của Đảng phải nghiêm minh"¹².

Trong giữ gìn kỷ luật, Đảng đòi hỏi cán bộ, đảng viên phải chấp hành cương lĩnh, đường lối, chủ trương, nghị quyết, điều lệ Đảng, quyết định, quy định của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, không được đặt cá nhân cao hơn tập thể, đảng viên không được vi phạm những điều đảng viên không được làm.

Tuân thủ kỷ luật của Đảng là phải để phòng và chống lại những hành vi phản bội Đảng, phản bội chế độ chính trị. Phản bội Đảng, phản bội chế độ chính trị là sự biểu hiện cao nhất của chủ nghĩa cá nhân, dẫn tới cá nhân đối lập với vận mệnh của Đảng, như vậy là vi phạm nghiêm trọng kỷ luật Đảng; đồng thời cũng thể hiện bản lĩnh chính trị yếu kém của tổ chức đảng và cán bộ, đảng viên. Với bản lĩnh chính trị kém, không vững vàng, một số cán bộ, đảng viên bị cám dỗ bởi lợi ích vật chất đã dẫn đến suy thoái về bản lĩnh chính trị, đạo đức, nhân cách.

Để nâng cao bản lĩnh chính trị của cán bộ, đảng viên trong thời kỳ kinh tế thị trường, cần đặc biệt lưu ý tới việc nhận thức đúng và làm theo tư tưởng Hồ Chí Minh về việc chống chủ nghĩa cá nhân. Lợi ích của cá nhân và lợi ích của Đảng phải hài hòa với nhau. Do vậy, cán bộ, đảng viên cần điều chỉnh cho lợi ích của cá nhân mình phù hợp với lợi ích của Đảng. Mỗi cán bộ, đảng viên là một "tế bào" của Đảng. Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng, Đảng ra đời và phát triển không phải vì mục đích tự thân, mà là vì độc lập cho Tổ quốc và vì hạnh phúc của nhân dân; tất cả mọi đường lối, chính sách của Đảng nhằm đưa lại lợi ích cho nhân dân. Do đó, mỗi cán bộ, đảng viên phải vừa là người lãnh đạo, đồng thời là công bộc, đầy tớ thật trung thành của nhân dân.

Trong thực tế, có không ít đảng viên mắc phải căn bệnh cá nhân chủ nghĩa, chỉ chăm lo đến lợi ích của cá nhân, biểu hiện rõ nhất là trong công tác cán bộ và lợi ích nhóm, lợi ích gia đình, mà những lợi ích này trái với lợi ích của Đảng. Văn kiện Đại hội Đảng và các Hội nghị Trung ương đã chỉ rõ nhiều kiểu "chạy": chạy bằng cấp, chạy huân - huy chương, chạy

danh hiệu, chạy tội, chạy tuổi, chạy chức, chạy quyền, chạy luân chuyển, chạy quy hoạch, chạy việc, chạy vào chỗ có liên quan đến lợi ích vật chất để hòng lợi dụng kiểm soát.v.v... Những người mắc căn bệnh cá nhân chủ nghĩa khi "chạy" các kiểu này thường sử dụng mảnh khóc để được đề bạt, bổ nhiệm vào những chức vụ trong hệ thống chính trị, đặc biệt là những chức vụ liên quan nhiều đến lợi ích vật chất.

Họ còn tìm mọi cách để đưa những người trong gia đình, bè bạn, những người cùng phe cánh, những người thân tín vào nắm giữ các chức vụ quan trọng ở các cấp. Do đó, hình thành các nhóm lợi ích, mà thực chất là cũng chỉ mưu cho lợi ích cá nhân. Trong cơ chế thị trường có không ít những biểu hiện lệch lạc của việc giải quyết các mối quan hệ lợi ích của cá nhân - doanh nhân - nhân dân. Họ thường núp bóng tập thể, thậm chí là núp bóng lợi ích quốc gia, lợi ích của Đảng để đạt được điều có lợi cho bản thân. Rõ nhất là qua giải quyết vấn đề tài sản công, chủ yếu là đất đai, qua xử lý cho thuê đất, đền bù đất đai ở các doanh nghiệp, đầu tư dự án, đầu tư các công trình công cộng, quản lý doanh nghiệp nhà nước, cổ phần hóa.v.v... Tất cả những vi phạm trong công tác tổ chức và cán bộ, nếu rơi vào những cán bộ, đảng viên có căn bệnh cá nhân chủ nghĩa thì đều được ẩn dưới những tuyên bố "đúng quy trình". Cụm từ "đúng quy trình" trong hoạt động của các tổ chức đảng vốn phải được hiểu theo nghĩa tích cực, đúng đắn, thì nay lại trở thành lý do biện minh cho những quyết định không đúng về nhân sự cán bộ lãnh đạo. Những điều này đều do chủ nghĩa cá nhân mà ra. Chủ tịch Hồ Chí Minh nhấn mạnh, do cá nhân chủ nghĩa "mà mất đoàn kết, thiếu tinh tú chức, kỷ luật, kém tinh thần trách nhiệm, không chấp hành đúng đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước, làm hại đến lợi ích của cách mạng, của nhân dân"¹³.

Bản lĩnh chính trị của cán bộ, đảng viên phải thể hiện ở tinh gương mẫu trong cuộc sống và trong công tác, mà chủ yếu và cần bản nhất phải là ở hành động. Thước đo bản lĩnh chính trị của cán bộ, đảng viên thể hiện rõ nhất qua hành động gương mẫu của họ. Một

số đảng viên còn chưa thống nhất giữa lời nói và việc làm, nói thì nhiều nhưng làm thì ít; nói mà không làm; nói thì hay nhưng làm thì dở; nói một đằng nhưng làm một nẻo. Đó cũng là 4 biểu hiện mà Chủ tịch Hồ Chí Minh nghiêm khắc phê bình và nhắc nhở mọi người phải chú ý "xắn tay áo lên làm".

Vì vậy, Đảng ta phải chú trọng xây dựng bản lĩnh chính trị của cán bộ, đảng viên để làm cho họ có tính tự giác, kiên trì, chủ động, tích cực tu dưỡng, rèn luyện. Bản lĩnh chính trị vững vàng của cán bộ, đảng viên không phải tự nhiên mà có, như Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: đạo đức cách mạng không phải từ trên trời rơi xuống, mà do tu dưỡng, rèn luyện bền bỉ hàng ngày để phát triển, củng cố, như ngọc càng mài càng sáng, vàng càng luyện càng trong. Sự rèn luyện bản lĩnh chính trị tùy thuộc vào cái tâm, vào tinh thần tự giác của mỗi cán bộ, đảng viên; phải là hiện hữu trong mọi lúc, mọi nơi và với tinh thần tự giác thì mới hiệu quả, bền vững. Tự nguyện và tự giác là phương sách lâu dài và cơ bản nhất trong rèn luyện bản lĩnh chính trị. Nói như thế không có nghĩa là coi nhẹ tính ràng buộc, sự kiểm tra, giám sát của tổ chức.

Xây dựng, rèn luyện bản lĩnh chính trị cho cán bộ, đảng viên theo tư tưởng Hồ Chí Minh còn là ở chỗ nêu cao tính gương mẫu trong mọi hoàn cảnh.

Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng, nói chung thì các dân tộc phương Đông đều rất giàu tình cảm, đối với họ, một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền. Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng đảng viên: "Phải làm gương cho đồng bào, phải siêng năng, hăng hái. Tôi lấy thí dụ như trong việc cứu nạn đói, mình bảo người ta 10 ngày nhịn ăn một bữa mà chính đến ngày nhịn, mình lại cứ chén tỳ tỳ thì nghe sao được. Đáng lý dân nhịn một bữa mình nhịn hai bữa mới phải. Về việc khuyến nông cũng vậy, bảo người ta đào đất trồng ngô, trồng khoai mà lúc người ta làm mình lại ngồi thì sao được... Miệng nói tay phải làm mới được"⁽⁴⁾. Khi đề cập vấn đề giáo dục chủ nghĩa Mác - Lênin, Người nói: "Các chú dạy cho cán bộ, đảng viên và nhân dân về chủ nghĩa Mác - Lênin, chắc có nhiều người thuộc, nhưng các chú có

làm cho mọi người hiểu chủ nghĩa Mác - Lênin là thế nào không... Hiểu chủ nghĩa Mác - Lênin tức là cách mạng phân công cho việc gì, làm chủ tịch nước hay nấu ăn, đều phải làm tròn nhiệm vụ. Không nên đào tạo ra những con người thuộc sách lâu lâu, cụ Mác nói thế này, cụ Lênin nói thế kia, nhưng nhiệm vụ của mình được giao quét nhà lại để cho nhà đầy rác"⁽⁵⁾. Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: "Lấy gương người tốt, việc tốt có thật trong nhân dân và cán bộ, đảng viên ta mà giáo dục lẫn nhau, đó chính là một cách tuyên truyền, giáo dục chủ nghĩa Mác - Lênin thiết thực nhất"⁽⁶⁾; và "lấy gương người tốt, việc tốt để hàng ngày giáo dục lẫn nhau là một trong những cách tốt nhất để xây dựng Đảng, xây dựng các tổ chức cách mạng, xây dựng con người mới, cuộc sống mới"⁽⁷⁾.

Trách nhiệm nêu gương để rèn luyện bản lĩnh chính trị, cũng theo tư tưởng Hồ Chí Minh và theo tinh thần trong quy định trách nhiệm nêu gương mà Nghị quyết Hội nghị Trung ương lần thứ 8 khóa XII đã nêu: trước hết là ở các Ủy viên Bộ Chính trị, các Ủy viên Ban Bí thư, các Ủy viên Trung ương Đảng. Nói như Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng: nếu 200 người này trong Bộ Chính trị, trong Ban Bí thư, trong Ban Chấp hành Trung ương Đảng mà có đầy đủ trách nhiệm nêu gương thì Đảng ta sẽ vững mạnh thêm. Cán bộ chủ chốt trong hệ thống chính trị các cấp, đặc biệt là người đứng đầu các tổ chức ấy, do đó, có vai trò đặc biệt, như đầu tàu kéo theo cả một con tàu lao lên phía trước. Theo đó, nói đến xây dựng, rèn luyện bản lĩnh chính trị thì trước hết là nhằm vào trọng điểm đó. Điều này cũng đúng theo tư tưởng Hồ Chí Minh và đúng theo phương châm: trên trước dưới sau, trong trước ngoài sau./

Ghi chú:

(1) *Hồ Chí Minh, toàn tập*, tập 11, Nxb CTQG, H.2011, tr.401.

(2),(3) *Hồ Chí Minh, toàn tập*, tập 15, Nxb CTQG, H.2011, tr.547, tr.547.

(4),(5),(6),(7) *Hồ Chí Minh, toàn tập*, tập 4, Nxb CTQG, H.2011, tr.558, tr.558, tr.558, tr.558.